

УСПОСТАВЉАЊЕ И ОРГАНИЗАЦИЈА ЈЕДИНСТВЕНОГ ПАТЕНТНОГ СУДА

doi: 10.7251/SPM162249001C

Резиме

У раду се анализира успостављање и организација новог правосудног органа за решавање патентних спорова у Европи – Јединственог патентног суда. Након уводних напомена о покушајима увођења јединственог система заштите проналазака у Европској унији, у првом делу рада дат је каратак осврт на историјат успостављања јединственог система решавања патентних спорова у Европи. У другом делу представљени су правни акти на којима се заснива рад Јединственог патентног суда. То су Споразум о Јединственом патентном суду и Нацрт пословника Јединственог патентног суда. У трећем делу рада размотрена је организација Јединственог патентног суда. Посебна пажња посвећена је начину избора судија, структури Јединственог патентног суда и језику на коме се води поступак пред Јединственим патентним судом.

Кључне речи: Јединствени патентни суд, Европска унија, унитарни патент, Споразум о Јединственом патентном суду, патентни спор.

¹ Доцент Правног факултета Универзитета у Бањој Луци и научни сарадник Института за упоредно право у Београду.

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Значај успостављања јединственог система заштите проналазака на простору европског континента препознат је још крајем педесетих година двадесетог века, непосредно након оснивања Европских заједница. Ипак, од тада па до доношења аката којима се успоставља систем унитарне патентне заштите прошло је више деценија. Преговори између држава чланица о јединственом систему заштите проналазака сваки пут су завршавани неуспехом, пре свега због њиховог неслагања у вези са режимом превођења.

Почетком новог миленијума интензивирао је рад на успостављању јединственог система заштите проналазака у ЕУ. Као спорно питање опет се појавио режим превођења патентних списа. Овог пута неслагање између држава чланица премошћено је тако што се прибегло механизму ближе сарадње. Овај механизам омогућава државама чланицама ЕУ да успоставе сарадњу и у вези са оним питањима у погледу којих није постигнут споразум међу свим чланицама ЕУ. Државе чланице које одлуче да успоставе ближу сарадњу могу под одређеним условима користити институције и поступке предвиђене Оснивачким уговорима.²

Дана 11. децембра 2012. усвојен је тзв. „патентни законодавни пакет“ који се састоји од три компоненте: Уредбе о спровођењу ближе сарадње у области успостављања унитарне патентне заштите (УУПЗ),³ Уредбе о спровођењу ближе сарадње у области успостављања унитарне патентне заштите која се тиче превођења (УУПЗП)⁴ и Споразума о Јединственом патентном суду (СЈПС).⁵

² Јелена Ђеранић, „Режим превођења унитарног патента: проблеми, приоритети и перспективе, *Правна ријеч*, (Бања Лука, 37/2014), 671–686.

³ Уредба (ЕУ) бр. 1257/2012 од 17. децембра 2012. о спровођењу ближе сарадње у области успостављања унитарне патентне заштите, *Службени лист ЕУ*, 2012, бр. Л 361.

⁴ Уредба (ЕУ) бр. 1260/2012 од 17. децембра 2012. о спровођењу ближе сарадње у области успостављања унитарне патентне заштите која се тиче превођења, *Службени лист ЕУ*, 2012, бр. Л 361.

Овај споразум је 19. фебруара 2013. потписало двадесет пет државачланица ЕУ. Две уредбе о унитарној патентној заштити ступиле су на снагу 1. јануара 2014, а почеће да се примењују када СЈПС ступи на снагу, тј. када га ратификује најмање тринаест држава чланица ЕУ (укључујући Немачку, Француску и Уједињено Краљевство).

У раду је најпре представљен историјат успостављања јединственог поступка решавања патентних спорова у ЕУ. Затим су анализирани акти на којима се заснива рад Јединственог патентног суда. Напошетку је размотрена организација рада Јединственог патентног суда.

2. ОСВРТ НА ИСТОРИЈАТ УСПОСТАВЉАЊА ЈЕДИНСТВЕНОГ ПОСТУПКА РЕШАВАЊА ПАТЕНТНИХ СПОРОВА У ЕУ

Паралелно са напорима да се успостави јединствени патент за целокупну територију ЕУ, државе чланице покушавале су да се договоре о јединственом поступку решавања патентних спорова. Такав јединствени систем допринео би смањењу трошкова и ефикасности поступака. И овде су се државе чланице суочавале са бројним правним и политичким препрекама.

2.1. Нацрт споразума о европском патентном спору

Почетком новог миленијум, најпре је Европски завод за патенте (ЕЗП) предложио Нацрт споразума о европском патентном спору. Нацртом је предвиђено успостављање нове међународне организације, независне од ЕЗП-а, коју би чинили Европски патентни суд

⁵ Споразум о јединственом патентном суду, <http://www.unified-patent-court.org/images/documents/upc-agreement.pdf>, приступљено 31. октобра 2015.

(укључујући Првостепени суд са централним одељењем и регионалним одељењима и Апелациони суд) и Управни одбор састављен од представника држава уговорница. Европски патентни суд био би надлежан за вођење свих спорова у вези са важењем и повредама европског патента на територији држава уговорница.⁶

Нацрт споразума о европском патентном спору представља први значајан покушај успостављања јединственог система решавања патентних спорова у Европи. С обзром на то да је био конципиран као опциони протокол, државе чланице ЕЗП-а нису биле у обавези да га потпишу. Дакле, овај Нацрт споразума био је отворен за све државе ЕЗП-а, како оне које су чланице ЕУ, тако и оне које нису чланице ЕУ, али су чланице ЕЗП-а.

Нацрт споразума о европском патентном спору наишао је на подршку, како у научним и стручним круговима, тако и међу корисницима патентне заштите. Међутим, овај споразум никада није усвојен зато што је крајем 2005. године Европска комисија објавила намеру да отпочне успостављање правног оквира за право интелектуалне својине на нивоу ЕУ.

2.2. Нацрт споразума о суду за европски и унитарни патент

У децембру 2009. године државе чланице Европске уније постигле су консензус у вези са успостављањем јединственог система заштите проналазака у ЕУ, који је подразумевао стварање унитарног патента и оснивање суда за решавање патентних спорова. Док је успостављање унитарне патентне заштите предвиђено уредбама, оснивање суда за решавање патентних спорова засновано је на међународном споразуму – Нацрту споразума о суду за европски и унитарни патент.

⁶ Јелена Ћеранић, „О успостављању јединственог поступка решавања патентних спорова у Европи“, *Право и привреда*, (Београд, 7-9/2014), 74–75.

Нацртом споразума о суду за европски и унитарни патент први пут је предвиђена надлежност новог правосудног органа како за спорове у вези са класичним европским патентом, тако и за спорове у вези са новим европским патентом са унитарним дејством – унитарним патентом. Дакле, први пут је предложено да се парнице у вези са важењем и повредама оба патента (предложени – унитарни и већ постојећи – европски патент) нађу под кровом једног супранационалног суда.⁷ Управо због ове двоструке надлежности (за европски и унитарни патент), нови правосудни орган морао је бити конципиран тако да му могу приступити како државе чланице ЕУ, тако и државе чланице ЕЗП-а које нису чланице ЕУ. Зато се приликом избора правне основе за успостављање Суда за европски и унитарни патент (СЕУП), Европска комисија определила за међународни уговор. Требало је да овај уговор буде закључен између свих држава чланица ЕУ (тада их је било 27) и преосталих 11 држава чланица ЕЗП-а, које нису чланице ЕУ.

Предвиђена је искључива надлежност СЕУП за тужбе за повреду и поништај будућег европског патента са унитарним дејством. Стога је било неопходно да се осигура примат (супремација) права ЕУ. Да би се обезбедио примат права ЕУ, предвиђена је надлежност Европског суда правде (ЕСП) у вези са тумачењем Уговора и осталих аката које доносе институције ЕУ. Такође је предвиђено да ЕСП о томе одлучује у претходном поступку. То је дакле значило да су одлуке ЕСП-а обавезујуће за СЕУП. Међутим, Нацрт споразума о СЕУП-у није био довољно прецизан у погледу обавезе држава ЕЗП-а које нису чланице ЕУ да прихвате обавезујуће дејство одлука ЕСП-а. Уколико би то био случај, тј. ако би одлуке ЕСП-а биле обавезујуће за државе ЕЗП-а које нису чланице ЕУ, поставља се питање да ли би оне то прихватиле и под таквим условима уопште биле заинтересоване за приступање Суду за европски и унитарни патент.

⁷ Thomas Jaeger „What's in the Unitary Patent Package?“, *Max Plank Institute for Innovation and Competition Research Paper*, 8/2014, 5.

Иако је Нацрт споразума о СЕУП у потпуности испунио очекивања у погледу смањења трошкова и ефикасности поступка, остало је нејасно да ли би успостављање СЕУП-а допринело повећању правне сигурности када је реч о патентним споровима у Европи. Због обавезе усклађивања са правом ЕУ, као и због непредвидиве политичке воље заинтересованих држава уговорница ЕЗП-а које нису чланице ЕУ (када је реч о прихватању примата права ЕУ приликом приступања СЕУП-у), носилац патента или трећа страна укључена у патентни спор и даље би се могли наћи у ситуацији која подразумева истовремено постојање више патентних парница у вези са истим европским патентом.⁸

С обзиром на то да је оснивање Суда за европски и унитарни патент било предвиђено међународним споразумом, овај правосудни орган био би изван институционалног оквира ЕУ, али са искључивом надлежношћу за повреде и опозив унитарног патента. Дакле, правосудни орган који није део институционалне структуре ЕУ био би надлежан за спорове у вези са патентном за који је надлежна Унија. Будући да није било јасно да ли је овакво устројство суда у складу са Оснивачким уговорима ЕУ, Савет је 24.априла 2009. затражио мишљење Европског суда правде о усклађености (компатибилности) Нацрта споразума о суду за европски и унитарни патент са правом ЕУ.⁹

У Мишљењу 1/09, 8. марта 2011, ЕСП заузео је став да Нацрт споразума о суду за европски и унитарни патент није у складу са Оснивачким уговорима ЕУ. Европски суд правде заснивао је мишљење на следећим аргументима:¹⁰

⁸ *Ibid*, 14.

⁹ Јелена Ђеранић, „О успостављању јединственог поступка решавања патентних спорова у Европи“, *Право и привреда*, (Београд, 7-9/2014), 77.

¹⁰ *Opinion of the Court (Full Court) of 8 March 2011; Opinion delivered pursuant to Article 218(11) TFEU - Draft agreement - Creation of a unified patent litigation system - European and Community Patents Court - Compatibility of the draft agreement with the Treaties; Opinion 1/09 ; European Court Reports 2011 Page I-01137.*

- на основу Нацрта споразума, Суд је орган који се налази изван институционалног и правосудног оквира ЕУ и ужива посебан правни субјективитет у складу са националним правом;
- на основу Нацрта споразума, овај суд има искључиву надлежност за велики број тужби у области патената; у тој мери, национални судови држава чланица ЕУ лишени су те надлежности;
- оснивањем Суда за европски и унитарни патент националним судовима држава чланица ЕУ било би одузето овлашћење да постављају претходна питања ЕСП у области патената;
- за разлику од других међународних правосудних система о којима је ЕСП одлучивао у прошлости, Суд за европски и унитарни патент има обавезу да тумачи и примењује одредбе међународног споразума на основу кога је и сам основан, али исто тако и одредбе права ЕУ;
- ако би одлука Суда за европски и унитарни патент била у супротности са правом ЕУ, против такве одлуке се не би могла поднети тужба.

Европски суд правде констатовао је да би предложени Нацрт споразума изменио суштински карактер овлашћења која су поверена институцијама ЕУ и државама чланицама ЕУ, а која су неопходна за очување саме природе права ЕУ. Сходно томе, ЕСП закључио је да Нацрт споразума није у складу са правом Европске уније.

3. АКТИ НА КОЈИМА СЕ ЗАСНИВА РАД ЈЕДИНСТВЕНОГ ПАТЕНТНОГ СУДА

Европска комисија изменила је и допунила текст Нацрта споразума о Суду за европски и унитарни патент како би га ускладила са Мишљењем 1/09 Европског суда правде. У том смислу промењен је и његов назив у Предлог споразума о Јединственом патентном

суду. Осим тога, већ неколико година се интензивно ради на Пословнику Јединственог патентног суда.

3.1. Споразум о Јединственом патентном суду

Нови предлог споразума, када је реч о његовој правној природи, такође је међународни уговор, али овога пута само између држава чланица ЕУ. Предлогом споразума о Јединственом патентном суду предвиђена је искључива надлежност овог суда за тужбе за повреду и поништај како класичног европског, тако и европског патента са унитарним дејством – унитарног патента.

Питање усклађености новог Предлога СЈПС-а са примедбама које је Европски суд правде изнео у Мишљењу 1/09 отворено је још једном у октобру 2012. године. Наиме, група угледних европских професора и адвоката из области права интелектулане својине покренула је иницијативу за поновно преиспитивање усклађености овог текста са правом ЕУ.¹¹ У поменутој иницијативи наводи се да су на основу Предлога СЈПС-а националним судовима држава чланица ЕУ одузете надлежности у вези са европским и унитарним патентном. На тај начин, стране у спору потпуно су лишене могућности да им суде национални судови, што је у супротности са правом ЕУ. Правосудни систем, као и сам правни поредак Европске уније, почива управо на сарадњи националних судова држава чланица ЕУ и Европског суда правде. Иако је ова иницијатива имала великог одјека у јавности, њени потписници нису постигли оно што су желели.¹²

¹¹ “Motion on the project on European Patent Court by Law professors and lawyers”, <http://www.unitary-patent.eu/content/motion-project-european-patent-court-law-professors-and-lawyers>, приступљено 27. октобра 2015.

¹² Јелена Ђеранић, „Јединствени патентни суд – нови правосудни орган за решавање спорова у вези са европским и унитарним патентном“, *Страни правни живот*, (Београд, 3/2013), 124–145.

Јединствени патентни суд успостављен је међународним споразумом који је 19. фебруара 2013. потписало двадесет пет држава чланица ЕУ. Споразум о Јединственом патентном суду нису потписале три државе: Краљевина Шпанија, Република Пољска и Република Хрватска. Иако су преговори о оснивању ЈПС-а вођени под окриљем Савета министара ЕУ, Споразум је закључен изван правног оквира Уније. С обзиром на то да овај споразум заправо представља класичан међународни уговор, ЈПС је организационо одвојен и суштински независан од националних судова држава чланица ЕУ.

Споразумом је успостављен суд за решавање спорова у вези са класичним европским патентом и европским патентом са унитарним дејством.¹³ За разлику од претходног Предлога споразума о СЕУП, СЈПС могу потписати само државе чланице ЕУ. Сходно томе, државе чланице ЕУ које не учествују у ближој сарадњи у области успостављања унитарне патентне заштите (Шпанија и Италија) могу да приступе Споразуму, али му не могу приступити државе ЕЗП-а које нису чланице ЕУ (Швајцарска, Турска и Норвешка).

Јединствени патентни суд надлежан је за случајеве у вези са европским патентима са унитарним дејством који су као такви регистровани у Регистру ЕЗП-а, као и за случајеве у вези са европским патентима, који су, такође, регистровани у овом Регистру, али за другачије одређен круг земаља.

Споразум о јединственом патентном суду предвиђа, такође, да се ЈПС сматра судом држава чланица које су потписале Споразум и зато, када је у питању право ЕУ, Суд има исте обавезе као и сваки национални суд држава чланица.¹⁴ Ова одредба је у Споразум унета након примедбе ЕСП-а да није спреман да толерише постојање међународног суда изван правног поретка ЕУ који нема право да покрене претходни поступак. Споразумом су тако предвиђене

¹³ Чл. 1, ст. 1 Споразума о јединственом патентном суду (СЈПС).

¹⁴ Чл. 1, ст. 2 СЈПС.

одредбе о примату парава ЕУ и поступку доношења претходне (прелиминарне) одлуке. Суд примењује право ЕУ у целости и поштује његов примат.¹⁵ Као заједнички суд држава чланица постписница Споразума, Суд сарађује са ЕСП-ом како би обезбедио исправну примену и униформно тумачење права ЕУ. Одлуке ЕСП-а обавезујуће су за ЈПС.¹⁶

3.2. Нацрт пословника Јединственог патентног суда

Рад на Нацрту пословника ЈПС-а отпочет је још 2009. године. Пословник је завршној фази израде и очекује се да коначна верзија буде усвојена до краја 2015. године.¹⁷ Иначе, Нацрт пословника ЈПС-а разрађује неке одредбе Споразума о Јединственом патентном суду.

Реч је о пословнику новог међународног органа, који ће судити искључиво на основу сопствених правила. Стога овим пословником мора да се успостави независан и комплетан систем процесних одредаба за вођење поступка пред ЈПС-ом. За разлику од судова који одлучују о постојећим комунитарним правима интелектуалне својине (комунитарни жиг, комунитарни дизајн), Јединствени патентни суд не може да се ослања на супсидијарне прописе националних процесних законодавстава. Одредбе којима се уређују поступак пред ЈПС-ом морају бити јасне и свеобухватне.

Нацрт пословника тежи да конкретизује ове захтеве. Као модерна синтеза различитих националних процесних традиција, њиме је, први пут у историји, успостављен модел поступка пред међународним патентним судом. Занимљиво је да Нацрт пословника ЈПС-а наилази на позитивне реакције, чак и међу онима који

¹⁵ Чл. 20 СЈПС.

¹⁶ Чл. 21 СЈПС.

¹⁷ Вид. <http://unified-patent-court.org/>, приступљено 22. новембар 2015.

сматрају да сам СЈПС није у складу са правом ЕУ.¹⁸ Ако би се пословник показао као успешан у пракси, могао би да послужи као модел за реформе процесних прописа на националном нивоу.¹⁹

4. ОРГАНИЗАЦИЈА ЈЕДИНСТВЕНОГ ПАТЕНТНОГ СУДА

У оквиру представљања организације Јединственог патентног суда најпре ће бити испитан начин избора судија, затим структура ЈПС-а, и на послетку језик на коме се води поступак пред ЈПС-ом.

4.1. Судије Јединственог патентног суда

Споразум о Јединственом патентном суду предвиђа две категорије судија: правно квалификоване судије и технички квалификоване судије. Судије ЈПС-а морају бити држављани државе чланице потписнице СЈПС-а који испуњавају највише критеријуме за обављање судијске функције у својој земљи. Осим тога, судије морају имати искуства у области патентних парница и добро знање бар једног службеног језика Европског завода за патенте (енглески, француски и немачки).²⁰

Правно квалификоване судије морају имати квалификације које се траже за обављање судске функције у држави чланица потписници СЈПС-а,²¹ а технички квалификоване судије морају имати универзитетску диплому и доказе о стручности у области

¹⁸ Reto Hilty, *at al.*, „Comments on the Preliminary Set of Provisions for the Rules of Procedure of the Unified Patent Court“, *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper Series*, 16/2013, 2.

¹⁹ Ibid.

²⁰ Чл. 15, ст. 1 СЈПС.

²¹ Чл. 15, ст. 2 СЈПС.

технолозије, као и доказе о познавању грађанског права и поступака релевантних за патентне парнице.²² Предвиђено је да свако веће Јединственог патентног суда има међународни састав.

Што се тиче начина избора судија, кандидати подносе пријаве директно Јединственом патентном суду. Саветодавни одбор Јединственог патентног суда утврђује листу најпогоднијих кандидата за обављање судијске функције у оквиру ЈПС-а. На основу те листе, Управни одбор ЈПС-а именује судије.

Саветодавни одбор ЈПС-а чине патентне судије и стручњаци за патентно право и патентне парнице са највишим признатим квалификацијама.²³ Управни одбор састоји се од по једног представника из сваке државе чланице потписнице СЈПС-а. Предвиђено је да Европска комисија пристује састанцима Управног одбора, али само у својству посматрача.²⁴

4.2. Структура Јединственог патентног суда

Јединствени патентни суд састоји се од Суда прве инстанце, Апелационог суда и Регистра.²⁵ Децентрализовани Суд прве инстанце подељен је на одељења. У његовом саставу налазе се три различита типа одељења: локална, регионална и централно одељење.²⁶

Државе потписнице СЈПС-а дуго нису могле да постигну договор о седишту новог правосудног органа за решавање патентних спорова. Будући да се знало да ће земља у којој буде успостављено седиште Суда, осим велике економске користи,

²² Чл. 15, ст. 3 СЈПС.

²³ Чл. 14, ст. 2 СЈПС.

²⁴ Чл. 12, ст. 1 СЈПС.

²⁵ Чл. 6, ст. 1 СЈПС.

²⁶ Чл. 7, ст. 1 СЈПС.

уживати углед у свету иновација (као Лондон у свету финансија или Силицијумска долина у области истраживања и развоја), није изненађујуће да више од пола године три велике економије ЕУ – Немачка, Француска и Уједињено Краљевство, нису могле да се договоре о седишту Суда. Свака од три поменуте земље лобирала је да седиште буде на њеној територији, односно у Минхену, Паризу или Лондону.

Најзад, представници држава и влада држава чланица ЕУ су, на самиту одржаном 29. јуна 2012, постигли компромис у вези са седиштем ЈПС-а. Предвиђено је да седиште централног одељења буде у Паризу, а тематске јединице у Лондону (за људске потребе и хемију, укључујући и фармацеутске производе) и Минхену (за механички инжењеринг).²⁷ Централна јединица у Паризу је надлежна за случајеве у вези са пословима у области транспорта, текстила, чврсте градње, физике и струје. Очекује се да свака централна јединица преузме око тридесет одсто предмета.²⁸ Апелациони суд смештен је у Луксембургу, као и Регистар. Центар за обуку судија налази се у Будимпешти, док су патентна арбитража и Центар за медијацију подељени између Лисабона и Љубљане.

Свака држава чланица ЕУ која је потписала СЈПС може да захтева успостављање локалног одељења коме касније одређује седиште.²⁹ Додатно локално одељење успоставља се на захтев државе чланице за сваких сто патентних случајева годишње који су отпочети у тој држави током три узастопне године пре или после датума ступања на снагу овог споразума. Број локалних одељења у једној држави чланици не може прећи четири.³⁰ С обзиром на то да у Немачкој већ постоји довољан број случајева, претпоставка је да

²⁷ Чл. 7, ст. 2 СЈПС.

²⁸ Naula Moran, Richard L. Hudson, Peter Koekoek, „Deal reached : Unitary Patent Court to have Three Homes”, <http://bulletin.sciencebusiness.net/news/75784/Deal-reached-Unitary-patent-court-to-have-three-homes>, приступљено 4. новембра 2015.

²⁹ Чл. 7, ст. 3 СЈПС.

³⁰ Чл. 7, ст. 4 СЈПС.

ће у овој земљи бити основана сва четири одељења, са седиштима у Диселдорфу, Мајнхајму, Хамбургу и Минхену.³¹

Регионална одељења могу да се успоставе за две или више држава чланица које заједнички одреде своје седиште, а суђења се могу одвијати на више локација. Споразум о Јединственом патентном суду не наводи које ће државе успоставити локална и регионална одељења. Оснивање таквог регионалног одељења прве су разматрале скандинавске земље: Данска, Шведска и Финска. Већа регионалних одељења чине двојца судија из државе чланице у којој је установљено регионално одељење и трећи из неке друге државе чланице.³²

Сва одељења Суда прве инстанце имају међународни састав. Они суде у већима која чине тројца судија.³³ Свако локално одељење у држави чланици потписници које, током периода од три године пре или после ступања на снагу овог споразума, има мање од педесет предмета годишње, заседа у већу које чине један правно квалификовани судија националности државе чланице у којој је успостављено локално одељење и двојца правно квалификованих судија из других држава чланица.³⁴ За локална одељења која имају више од педесет предмета годишње, предвиђено је да веће чине двојца националних и један страни судија.³⁵ Задатак овог трећег судије је, дугорочно посматрано, да допринесе повећању ефикасности рада локалног одељења.

На захтев једне од страна, свако веће, локално или регионално одељење може да тражи од председника Суда прве инстанце да му додели додатног технички квалификованог судију са квалифи-

³¹ Nina Machek, „How 'Unitary' is the Unitary Patent?“, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2407357, приступљено 15. новембра 2015, 31.

³² Чл. 7, ст. 5 СЈПС.

³³ Чл. 8, ст. 1 СЈПС.

³⁴ Чл. 8, ст. 2 СЈПС.

³⁵ Чл. 8, ст. 3 СЈПС.

кацијама и искуством у одговарајућој техничкој области. Такође, свако веће, локално или регионално одељење може да поднесе такав захтев пошто је саслушало стране у поступку и када процени да је то прикладно.³⁶ Осим тога, увек је могуће да се стране сложе да о њиховом предмету суди један правно квалификовани судија по убразаном поступку.³⁷

На основу Споразума о Јединственом патентном суду, адвокати који су овалшћени за представљање пред националним судовима држава чланица, потписница СЈПС-а, представљају стране у поступку пред ЈПС-ом.³⁸ Алтернативно стране у поступку могу представљати и правници који имају право да раде као професионални представници пред ЕЗП-ом и поседују одговарајуће квалификације у патентним парницама.³⁹

4.3. Језик поступка пред Јединственим патентним судом

Језик поступка у сваком локалном и регионалном одељењу је један од службених језука ЕУ, који је службени језик или један од службених језика у држави чланици у којој је смештено то одељење, или службени језик/језици држава чланица у којима је успостављено локално одељење.⁴⁰ У складу са тим, Белгија је, нпр., објавила да ће њено локално одељење у Бриселу радити на фламанском, француском, немачком и енглеском.

³⁶ Чл. 8, ст. 5 СЈПС.

³⁷ Чл. 8, ст. 7 СЈПС.

³⁸ Чл. 48, ст. 1 СЈПС.

³⁹ Чл. 48, ст. 2 СЈПС.

⁴⁰ Чл. 49, ст. 1 СЈПС.

Државе чланице потписнице СЈПС-а могу одредити један или више службених језика ЕЗП-а као језик/језике поступка њиховог локалног/регионалног одељења.⁴¹

Поред тога, стране могу да се сложе у погледу употребе језика на којем је патент признат, што треба да одобри веће локланог или регионалног одељења. Уколико веће не потврди њихов избор, стране могу да затраже да се њихов предмет проследи централном одељењу.⁴² Под условом да се стране сложе, надлежно веће може да одлучи, водећи рачуна о критеријумима погодности и правичности, да као језик поступка користи језик на коме је патент признат.⁴³ На захтев једне од страна и пошто саслуша друге стране и надлежно веће, председник Суда прве инстанце може, у складу са критеријумом правичности, и узимајући у обзир све релевантне околности, укључујући и положај страна, а посебно положај туженог, одлучити да као језик поступка користи језик на коме је патент признат. У овом случају, председник Суда прве инстанце оцењује потребу за посебним преводима и тумачењима.⁴⁴ У централном одељењу језик поступка увек је онај на коме је патент признат.⁴⁵

Језик поступка пред Апелационим судом је исти као и језик поступка пред Судом прве инстанце.⁴⁶ Упркос овој одредби, Споразумом је предвиђено да стране могу да се сложе да се као језик поступка користи језик на коме је патент признат.⁴⁷ У изузетним случајевима и када је то прикладно, Апелациони суд може да одлучи да се као језик поступка, за цео поступак или део

⁴¹ Чл. 49, ст. 2 СЈПС.

⁴² Чл. 49, ст. 3 СЈПС.

⁴³ Чл. 49, ст. 4 СЈПС.

⁴⁴ Чл. 49, ст. 5 СЈПС.

⁴⁵ Чл. 49, ст. 6 СЈПС.

⁴⁶ Чл. 50, ст. 1 СЈПС.

⁴⁷ Чл. 50, ст. 2 СЈПС.

поступка, користи неки други службени језик државе чланице потписнице СЈПС-а, ако се стране са тим сложе.⁴⁸

Уколико језик поступка пред Апелационим судом није језик поступка пред Судом прве инстанце, обезбеђују се преводи за судије Апелационог суда. У тој ситуацији судија известилац има две могућности. Он може наложити подносиоцу жалбе да пред Апелационим судом достави превод писаних поднесака и других докумената које су поднеле странке, као и одлуке или наредбе Суда прве инстанце. У овом случају трошкове превођења сноси подносилац жалбе.⁴⁹ Друга могућност је да судија известилац наложи симултано превођење. Тада трошкове превођења сноси ЈПС. Међутим, уколико судија известилац не наложи симултано превођење, странке могу тражити, ако је изводљиво, да се организује симултано превођење о њиховом трошку.⁵⁰

Свако веће Првостепеног и Апелационог суда може да изостави захтеве за превођење у оној мери у којој процени да је то прикладно.⁵¹ На захтев једне од страна, и у мери у којој процени да је прикладно, свако одељење Првостепеног суда и Апелациони суд обезбеђују превођење како би се помогло заинтересованим странама током усменог поступка.⁵²

Споразум такође предвиђа да у случају када је тужба због повреде поднета централном одељењу, тужени који има пребивалиште, главно седиште фирме или седиште фирме у држави чланице има право да, на захтев, добије превод одговарајућих списа на језике државе чланице у којој има пребивалиште, главно седиште фирме, или уколико нема пребивалиште или главно седиште фирме, седиште фирме под следећим околностима:

⁴⁸ Чл. 50, ст. 3 СЈПС.

⁴⁹ Правило 232 Нацрта пословника ЈПС-а.

⁵⁰ Правило 109 Нацрта пословника ЈПС-а.

⁵¹ Чл. 51, ст. 1 СЈПС.

⁵² Чл. 51, ст. 2 СЈПС.

- Надлежност је поверена централном одељењу у складу са чланом 33, став 1, тачка 3 или 4;
- Језик поступка у централном одељењу је језик који није службени језик државе чланице у којој тужени има пребивалиште, главно седиште фирме или, уколико нема пребивалиште или главно седиште фирме, седиште фирме; и
- Тужени нема одговарајуће знање језика на коме се води поступак.⁵³

5. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Успостављање унитарне патентне заштите и Јединственог патентног суда свакако представља корак ка унапређењу европског патентног система. Намера држава чланица била је да се установи систем патентне заштите који је у складу са институционалном структуром ЕУ и политички изводљив. Иако су поменута два циља остварена, овако конципиран систем унитарне патентне заштите ипак има одређене недостатке. Споразумом о ЈПС не успоставља се један заједнички систем решавања патентних спорова за све земље које учествују у Европском патентном простору. Дакле, наставља се фрагментација система решавања патентних спорова у Европи.

Према неком научним мишљењима, у овом тренутку, најбољу алтернативу СЈПС представља некадашњи Нацрт споразума о европском патентном спору. Овим Нацртом споразума усвојен је приступ којим би могли да се превазиђу недостаци патентног система у Европи, пре свега фрагментација система решавања патентних спорова, јер он предвиђа учешће свих држава европског континента. Међутим, овај систем није ни политички ни институционално прихватљив.

⁵³ Чл. 51, ст. 3 СЈПС.

Споразум о јединственом патенном суду потписао је двадесет пет држава чланица ЕУ, а почеће да се примењује када га ратификује тринаест земаља (укључујући Немачку, Француску и Уједињено Краљевство). У овом тренутку, док унитарна патентна заштита и нови систем решавања патентних спорова још нису почели да се примењују, преурањено је давати коначан суд о томе да ли ће нови суд обезбедити ефикасније и јефтиније решавање спорова. Време ће најбоље показати да ли овако конципирано патентно правосуђе може да одговори на потребе заинтересованих страна.

Jelena Ćeranić⁵⁴

ESTABLISHMENT AND ORGANIZATION OF THE UNIFIED PATENT COURT

The paper analyses the establishment and organization of a new judicial body for patent litigations in Europe – Unified Patent Court (UPC). After introductory notes with regard to attempts to introduce unitary patent protection system in the European Union, the first part of the article represents an overview to the history of establishment of the unified patent litigation system in Europe. The second part analyses the legal bases of the Unified Patent Court. The third part of the article is dedicated to the organization of the Unified Patent Court. The special attention is devoted to appointment of UPC judges, UPC structure and languages of the proceedings before the Unified Patent Court.

***Key words:* Unified Patent Court, European Union, Unitary Patent, Agreement on Unified Patent Court, Patent Litigation.**

⁵⁴ PhD, Assistant professor at the Faculty of Law of the University of Banja Luka, Research associate at the Institute of Comparative Law in Belgrade.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Ђеранић, Јелена. „Јединствени патентни суд – нови правосудни орган за решавање спорова у вези са европским и унитарним патентном“, *Страни правни живот*, (Београд, 3/2013), 121–135.;
2. Ђеранић, Јелена. „О успостављању јединственог поступка решавања патентних спорова у Европи“, *Право и привреда*, (Београд, 7-9/2014), 71 – 84;
3. Ђеранић, Јелена. „Режим превођења унитарног патента: проблеми, приоритети и перспективе, *Правна ријеч*, (Бања Лука, 37/2014), 671–686.
4. Hilty Reto, *at al*, „Comments on the Preliminary Set of Provisions for the Rules of Procedure of the Unified Patent Court“, *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper Series*, 16/2013, 1–4;
5. Jaeger, Thomas. „What's in the Unitary Patent Package?“, *Max Plank Institute for Inovation and Competition Research Paper*, 8/2014, 1–29;
6. Machek, Nina. „How 'Unitary' is the Unitary Patent?“, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2407357, приступљено 15. новембра 2015.
7. Moran, Naula . Hudson L. Richard, Koekoek Peter. „Deal reached : Unitary Patent Court to have Three Homes“, <http://bulletin.sciencebusiness.net/news/75784/Deal-reached-Unitary-patent-court-to-have-three-homes> , приступљено 4. новембра 2015;
8. “Motion on the project on European Patent Court by Law professors and lawyers”,
9. <http://www.unitary-patent.eu/content/motion-project-european-patent-court-law-professors-and-lawyers>, приступљено 27. октобра 2015;